Sønderjyllands
Symfoniorkester

Nøglen til Musikken

INDHOLD

Introduktion	2
Til læreren	3
Mød Ronni og Henrik	4
Mød Sønderjyllands Symfoniorkester	5
Symfoniorkestrets Instrumenter og Musikere	6
Sang – Nøglen til Musikken	7
Frugt og Grønt	9
Musik og Sport – udfordringer	11
Musikkens Skriftssprog	12
Noder – Nøglen til Musikken	17

INTRODUKTION

Uden symfonisk musik ville der ikke være meget krudt og magi i hverken Star Wars, Løvernes Konge eller Harry Potter. Men hvordan laver man musik? Og kan enhver lave musik? Ja da!

Sammen med slagtøjssolisterne Ronni Wenzell og Henrik Cornelius tager vi her et lynkursus i musikkens byggeklodser.

På de følgende sider møder I Ronni, Henrik og Sønderjyllands Symfoniorkester. I lærer at synge sangen "Nøglen til Musikken", finder sjove konkurrencer og får de første byggeklodser til at lave jeres egen musik.

Til forårets skolekoncerter skal I høre skønne symfoniske mesterværker og selv lave musik sammen med symfoniorkestret...

TIL LÆREREN

Kære lærer!

Tak fordi du kigger i undervisningsmaterialet til skolekoncerterne!

Det er selvfølgelig helt op til dig, hvor meget eleverne kommer omkring i materialet, men vi tillader os at inddele det i tre kategorier: Obligatorisk, Anbefalet og Valgfrit, med henblik på det bedst tænkelige møde for eleverne med Sønderjyllands Symfoniorkester til foråret.

Obligatorisk (side 4 - 8)

Introduktion til solisterne og Symfoniorkestret samt sangen: "Nøglen til Musikken". Sangen er især vigtig, da den er skrevet specifikt til skolekoncerterne, hvor eleverne skal synge den med orkestret.

Der er link til musikvideo med undertekster, hvor en 4.-klasse synger "Nøglen til Musikken", og viser de forskellige fagter, klap og stamp, som sangen også indeholder. På side 17-20 findes desuden noder med becifring samt klavernode.

Anbefalet (side 9 - 11)

Udover sangen, så refererer øvelser og opgaver i undervisningsmaterialet konkret til koncertens koncept: "Nøglen til Musikken". Eleverne vil både genkende og have glæde af dette indhold, når de møder symfoniorkestret.

Valgfrit (side 12 - 16)

Hvis I har lyst til at dykke længere ned i musikernes forunderlige verden, kan I fortsætte med afsnittet "Musikkens Skriftssprog". Det kan også fint anvendes en anden gang efter mødet med symfoniorkestret.

"Musikkens Skriftsprog" løses med blyant, så afsnittet skal kopieres ud til eleverne.

Vi glæder os rigtig meget til at se jer!

På gensyn og kærlig hilsen,
Ronni og Henrik

Sønderjyllands Symfoniorkester

MØD RONNI OG HENRIK

Henrik Cornelius er solopaukist i Sønderjyllands Symfoniorkester, og Ronni Wenzell er internationalt turnerende musiker med base i Rio de Janeiro. De trådte begge deres musikalske barnesko i det samme slagtøjsensemble og har nu, som professionelle musikere, spillet sammen i godt 10 år med talrige koncerter for både børn og voksne.

Se videohilsen fra Ronni og Henrik
https://sdjsymfoni.dk/videohilsen/

Henrik som ca. 9-årig i dyb koncentration bag klokkespillet til forårskoncert på musikskolen

HENRIK CORNELIUS
Da Henrik var lille, plejede han at hamre på lågene af syltetøjsglassene. Han gav også gryderne en god omgang med ske og gaffel, hvilket resulterede i ridser og buler over tid. Til sidst blev hans forældre trætte af det og tilmeldte ham trommeundervisning i Hørsholm Musikskole. Siden da har det været trommerne, der har fået en solid behandling. Henrik holder stadig af at spille på gryder, men nu er det de store kobbergryder, også kendt som pauker, i Symfoniorkestret!

Ronni optræder som 12-årig sammen med musikskolens slagtøjsorkester i det lokale storcenter

RONNI WENZELL
Helt siden Ronni var barn, har han haft en forkærlighed for at lave rytmer med alting omkring sig. For eksempel plejede han altid at tromme på rørene, når han sad på toilettet. En gang, da hele familien var ude at spise på restaurant, skulle han på toilettet. Efter at han ikke var vendt tilbage i en halv time, blev hans storebror sendt ud for at finde ham. Da broren nærmede sig toiletterne, var det tydeligt, at Ronni var i live, for han kunne høre hans ivrige trommespil på lang afstand. Dagen efter blev Ronni tilmeldt i den lokale musikskole!

MØD SØNDERJYLLANDS SYMFONIORKESTER

Sønderjyllands Symfoniorkester er et kæmpe band med 65 musikere fra alle mulige lande med mange forskellige instrumenter. Der er både strygeinstrumenter, blæseinstrumenter, harpe og slagtøj. Og sammen spiller musikerne vidunderlig musik af berømte komponister som Beethoven, Mozart og Bach samt fantastisk musik fra både film og computerspil.

Hør Sønderjyllands Symfoniorkester spille her
https://sdjsymfoni.dk/symfanfare/

Ligesom et hold i Premier League er sammensat af særligt dygtige spillere fra hele verden, består et symfoniorkester også af udvalgte, virtuose musikere fra forskellige lande. I Sønderjyllands Symfoniorkester er der netop nu musikere fra Rumænien, Letland, Litauen, Bulgarien, Rusland, Norge, USA, Schweiz, Tyskland, Frankrig, New Zealand, England, Tyrkiet, Island, Brasilien og Danmark.

Mød nogle af musikerne og deres forskellige instrumenter på næste side...

SYMFONIORKESTRETS INSTRUMENTER OG MUSIKERE

Klik på instrumenterne for at se videoer med musikerne fra symfoniorkestret

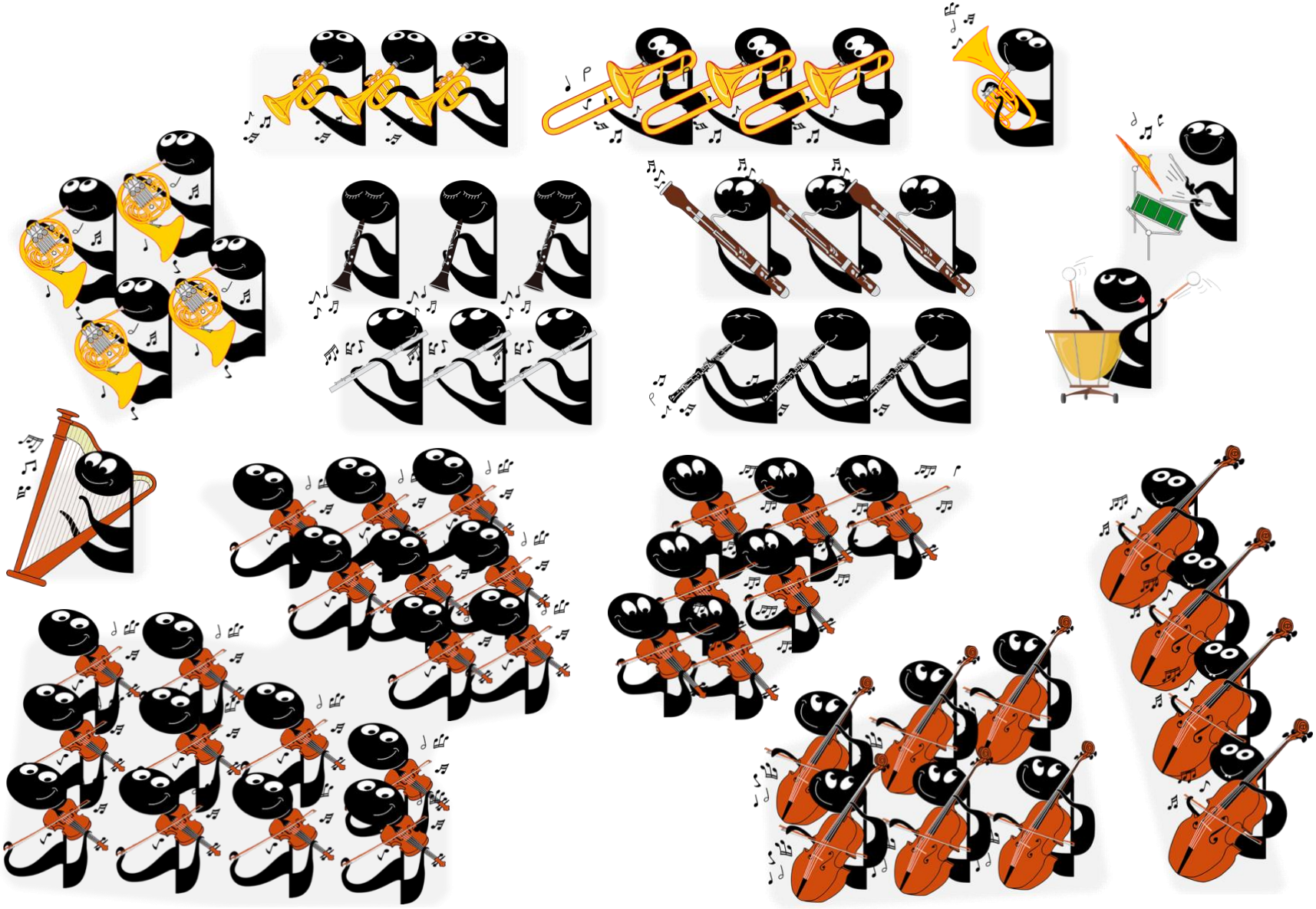

SANG - NØGLEN TIL MUSIKKEN

Tekst & melodi: Henrik Cornelius

Video

Sangen "Nøglen til Musikken" handler om alle musikkens byggeklodser, og om hvordan I selv kan lave musik. Der er både klap og stamp og forskellige fagter!

Se og hør hvordan sangen synges her
https://sdjsymfoni.dk/noglen-musik/

Sangteksten findes på næste side.
Find herudover node med becifring og klavernode på siderne 17-20.

Tekst

Nøglen til Musikken

Musik er Sundt - Spis Noder!

1
Det er ikke kun genier, der kan lave melodier
Der er mange fler' end Mozart, der kan bruge hver en ton'art
Du kan komponere selv, med toner, rytmer og lidt held
Dertil takter af en længde til din nodemængde
Noder det er ikk' for tosser, det' musikkens byggeklodser
Når du kender teorien, er det op til fantasien

Gi' os strygere med strøg 🎻🎻🎻🎻 Gi' os blæsere med røg 🎺🎺🎺🎺
Gi' os trommerne med støj 👏👏🦶👏👏🦶👏 Æbler Ananas Gulerødder Løg

Æbler Ananas Gulerødder Løg. Æbler Ananas Gulerødder Løg *(klap og syng)

Glad musik og grønt er sundt, spis noder året rundt!

2
Melodier kræver toner, koster ikke mange kroner
Findes ikk' på apoteket, men har navn fra alfabetet
Man sku' tro at det var lyv: man bruger kun de første syv
A, B, C, D, E, F, G og tilføj kryds og b'er
Kryds for F gir' enden i-is, man sku' tro at det var fi-is
Spilles tonen med et stort trut, lyder det jo som en prut!

Omkvæd

3
Der skal rytmer i musikken, ellers halter pulsens tikken
Det med brøker kan du glemme, frugt og grønt gør rytmer nemme
Løg har en, og æbler to, så bland dem det gør rytmen go'
Ananas tre og gulerødder fire, hvad er det du siger?
Det er stavelser vi tæller, de gir' rytmerne, der gælder
Der er korte, der er lange, nogle kommer mange gange

Omkvæd

4
Har du fundet melodien, så tag fat på harmonien
Der skal flere toner sammen, for at skabe fryd og gammen
Hvis den ene ikke dur, så find en mol, der lyder sur
Ellers kan du ta' en pause, så blir' alle tavse, schyy!
Hvem skal spille melodien, så man kan forstå magien?
Nu er du jo blevet mester, tag et symfoniorkester

Omkvæd

Nu' der styr på harmonikken, det var nøglen til musikken!

Tekst & melodi: Henrik Cornelius

FRUGT OG GRØNT

Musikkens vigtigste elementer er toner og rytmer. Her tager vi fat på de rytmiske byggeklodser ved hjælp af frugt og grønt, og snart kan I bygge jeres egen musik

Musikalske byggeklodser

Ronni og Henrik viser, hvordan man selv kan lave musik ved hjælp af frugt og grønt!
https://sdjsymfoni.dk/musikalske-byggeklodser/

Dynamik

Ronni og Henrik viser, at man kan spille den hjemmelavede musik i forskellige styrker.
https://sdjsymfoni.dk/dynamik/

Udfordring

Ronni og Henrik viser, hvordan I kan udfordre hinanden. Så er det jeres tur!
https://sdjsymfoni.dk/udfordring/

Så er det jeres tur!
Det skal I bruge: majskolber, ananas, æbler, løg og gulerødder
(eller print og klip spillebrikkerne på næste side).

ALTERNATIV TIL FRUGT OG GRØNT

Hvis det bliver for udfordrende eller for dyrt at skaffe rigtig frugt og grønt til rytmeøvelsen, så udskriv nogle eksemplarer af denne side, klip frugterne og grøntsagerne ud og brug dem som brikker til at spille med.

MUSIK OG SPORT - UDFORDRINGER

Musikere minder faktisk meget om professionelle sportsfolk. For at blive musiker skal man træne mange, mange timer hver dag. Mindst lige så meget som sportens stjerner. Man træner teknik, hurtighed, fleksibilitet, styrke og udholdenhed.

Her er tre små udfordringer, I kan prøve, som illustrerer nogle af de færdigheder strygerne, blæserne og slagtøjsspillerne skal mestre. Videoerne viser hvordan:

Strygere

"Gå med blyant"

Det skal I bruge: blyant

https://sdjsymfoni.dk/gaa-med-blyant/

Blæsere

"Puste papir"

Det skal I bruge: papir, saks, en væg

https://sdjsymfoni.dk/puste-papir/

Slagtøj

"Klap og stamp"

Det skal I bruge: hænder og fødder ;-)

https://sdjsymfoni.dk/klap-og-stamp/

MUSIKKENS SKRIFTSPROG

NODEN

Musik skrives med noder og tegn, der sættes sammen til rytmer og melodier, der tilsammen danner musikstykket. Det er lidt ligesom med bogstaver > ord > sætninger > tekst.

Tonehøjden, altså hvor lys eller mørk tonen er, bestemmes af, om tonen er oppe eller nede i node-systemet. Tonerne har navne fra alfabetet. F.eks. finder du tonen B lige på den midterste af de fem nodelinier.

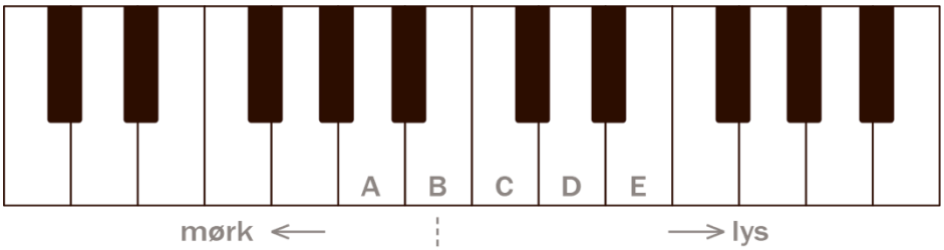

Node-system:

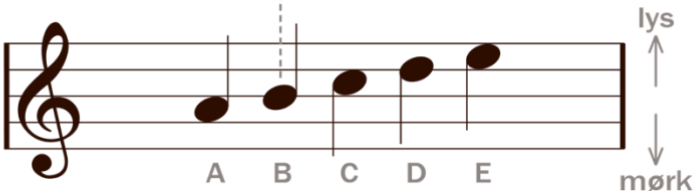

Med lidt øvelse, kan du snart skrive dine egne musikstykker!

Opgave 1

Tegn noderne op:

Opgave 2

Tegn noderne op, og skriv derefter de rigtige tonenavne nedenunder.
Får du brug for hjælp, så kig på node-systemet herover.

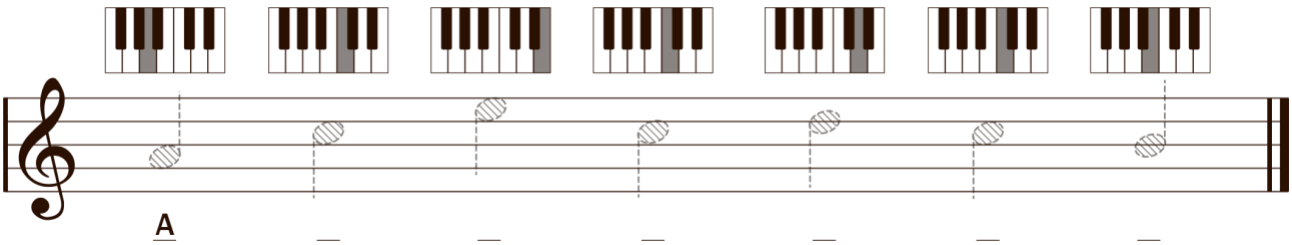

Takten

Når man har en lidt længere melodi, så inddeler man den i ”takter”.

Den mest almindelige ”takt-art” er fire-fjerdedels-takt, som betyder, at der er fire ”slag” i hver takt.

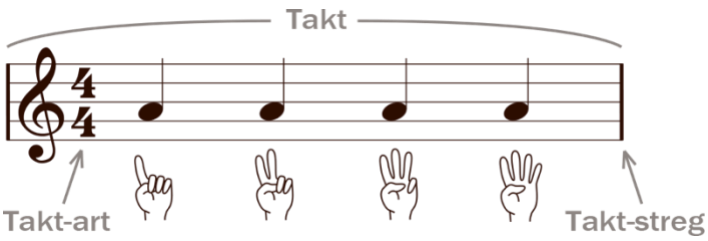

Opgave 3

Tegn noderne op, og pas på i tredje takt, for der er ikke meget hjælp at hente!

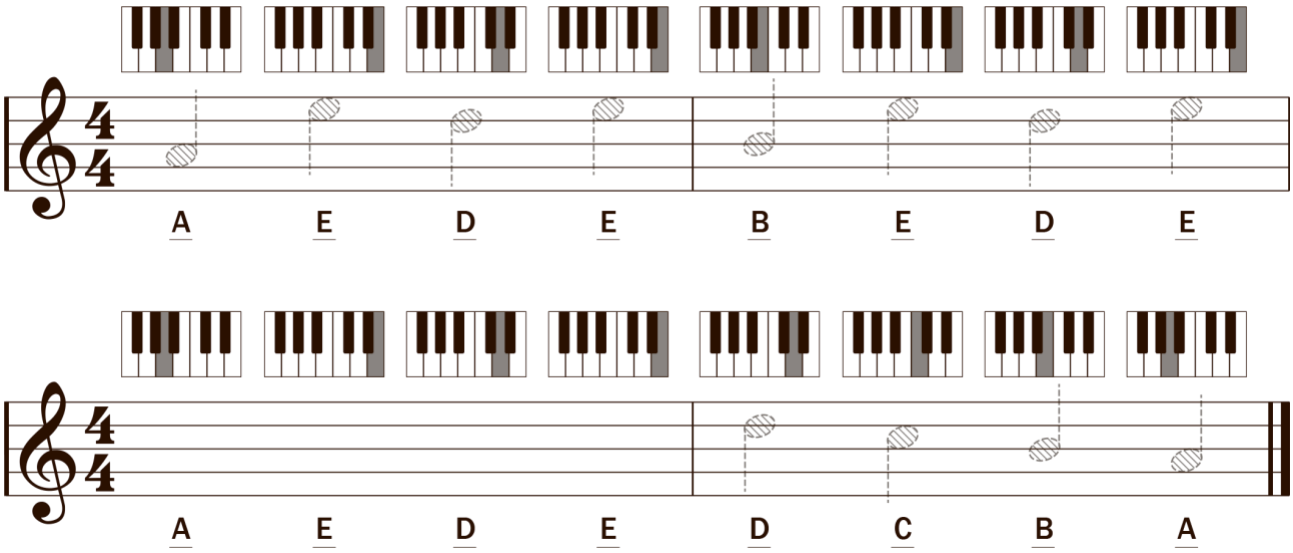

Opgave 4

Farv den rigtige tangent over hver node, og skriv tonenavnet nedenunder.

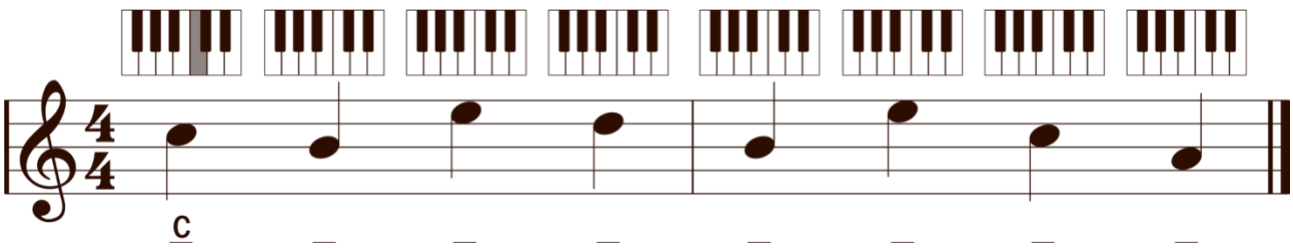

Pausen

Det er også vigtigt at vide, hvornår man IKKE skal spille noget, altså hvornår der er pause i musikken.

Tegnet der viser det, kaldes netop en ”pause”.

Opgave 5

Her er alle noder tegnet, tangenterne farvede og tonenavnene skrevet. Men kan du kende melodien? Find et klaver, og spil melodien, så genkender du den nok. Skriv den lange titel her:

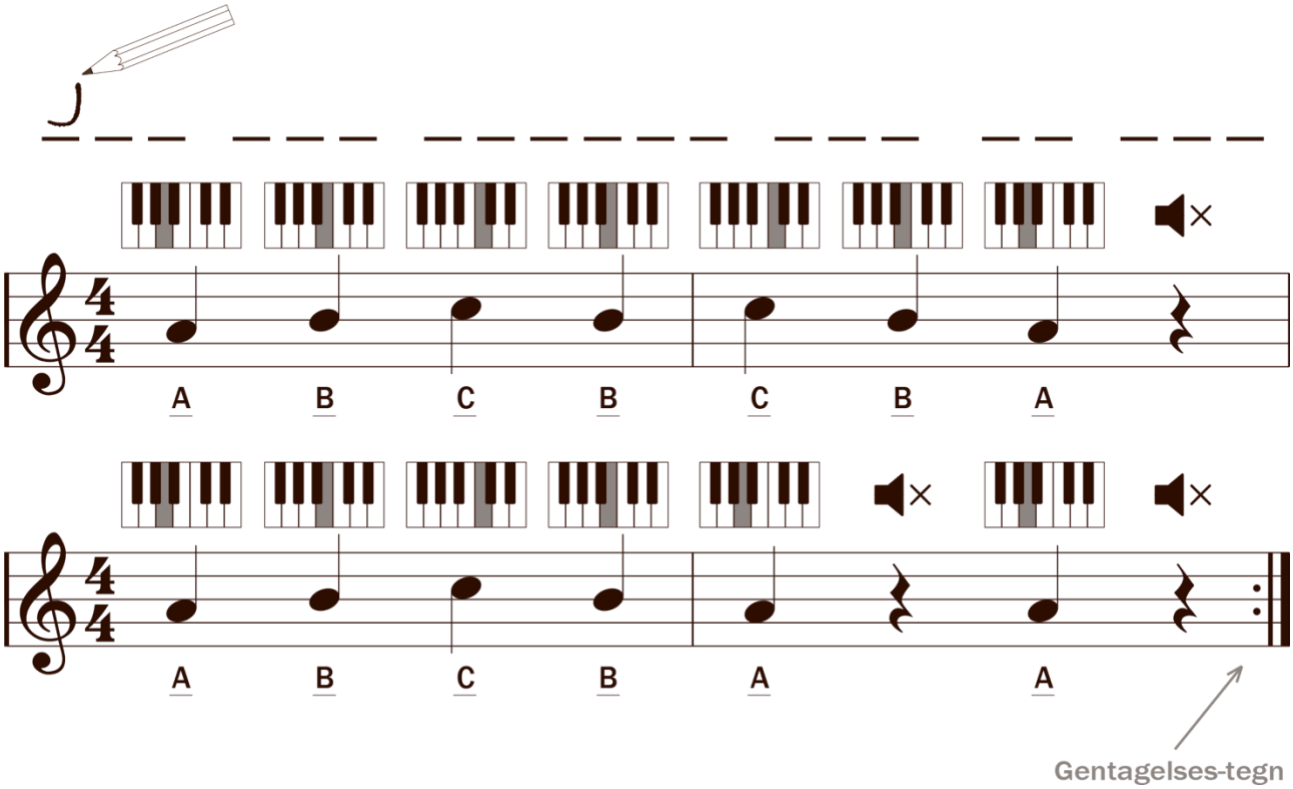

Der er utrolig mange forskellige, smarte tegn i noder. F.eks. gentagelses-tegnet. Tegnet betyder, at man skal gentage de foregående takter, så man slipper for at skrive noderne en gang til.

Genialt, ikke også?

Komponisten

Nu er det din tur!

Opgave 6

Brug de fem toner du har lært og måske nogle pauser til at komponere dit helt eget stykke musik.

Husk, at der skal være fire noder eller pauser i hver takt.

Find også på, hvad dit musikstykke skal hedde, og husk at skrive dit navn som komponist. Måske er du den nye Mozart?

Wolfgang Amadeus Mozart
1764-1791

Titel: _____

Komponist: _____

Nøglen...

Toner er der selvfølgelig mange flere af, men de følger heldigvis et logisk system...

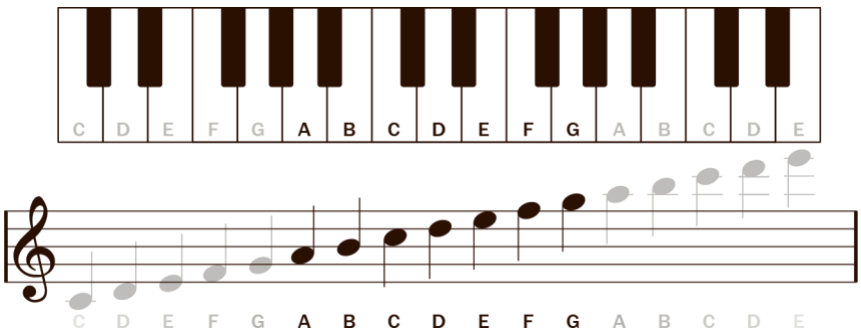

Noder er der også flere af, både hurtige og langsomme og i mange kombinationer...

Med alt hvad du nu har lært, har du "nøglen" til musikken!
Men hvilket instrument kunne du tænke dig at spille på?

Noder

Nøglen til Musikken

Musik er Sundt - Spis Noder!

Tekst & Musik: Henrik Cornelius

♩=80

C G E Dm7 G7 C C G Am

Det er ik - ke kun ge - ni - er, der kan
Me - lo - di - er kræ - ver to - ner, kos - ter
Der skal ryt - mer i mu - sik - ken, el - lers
Har du fun - det me - lo - di - en, så tag

F G C C G C

la - ve me - lo - di - er Der er man - ge fler' end Mo - zart, der kan
ik - ke man - ge kro - ner Fin - des ikk' på a - po - te - ket, men har
hal - ter pul - sens tik - ken Det med brø - ker kan du glem - me, frugt og
fat på har - mo - ni - en Der skal fle - re to - ner sam - men, for at

Am D7 G F G C G Am

bru - ge hver en ton' - art Du kan kom - po - ne - re selv, med to - ner, ryt - mer og lidt held
navn fra al - fa - be - tet Man sku' tro at det var lyv: man bru - ger kun de før - ste syv
grønt gør ryt - mer nem - me Løg har en, og æb - ler to, så bland dem det gør ryt - men go'
ska - be fryd og gam - men Hvis den e - ne ik - ke dur, så find en mol, der ly - der sur

F C A7 D7 G

Der - til tak - ter af en læng - de til din no - de - mæng - de No - der
A, B, C, D, E, F, G og til - føj kryds og b' - er Kryds for
A - na - nas tre og gu - le - rød - der fi - re, Hvad er det du si - ger? Det er
El - lers kan du ta' en pau - se, så blir' al - le tav - se...schy* Hvem skal

**pause i fjerde vers*

C G Am F G C

det er ikk' for tos - ser, det' mu - sik - kens byg - ge - klod - ser Når du
F gir en - den i - is, man sku' tro at det var fi - is Spil - les
sta - vel - ser vi tæl - ler, de gir' ryt - mer - ne, der gæl - der Der er
spil - le me - lo - di - en, så man kan for - stå ma - gi - en Nu er

C G C Am D7 G
ken - der te - o - ri - en, er det op til fan - ta - si - en
to - nen med et stort trut, ly - der det jo som en prut!
kor - te, der er lan - ge, nog - le kom - mer man - ge gan - ge
du jo ble - vet me - ster, tag et sym - fo - ni - or - kes - ter
D
Gi' os stry-ge-re med strøg Gi' os
A7 A7 klap
blæ-se-re med røg Gi' os trom-mer-ne med støj stamp
D G E A A klap og syng svagt!
Æb - ler A - na - nas Gu - le - rød - der Løg Æb - ler A - na - nas Gu - le - rød - der Løg
A7 klap og syng kraftigt! G A D E
Æb - ler A - na-nas Gu - le-rød-der Løg Glad mu - sik og grønt er sundt, spis no - der år - et
A C G E Dm7 G7 C
rundt! nu' der styr på har-mo-nik-ken det var nøg-len til mu-sik-ken

Noder v2

Nøglen til Musikken

Musik er Sundt - Spis Noder!

Tekst & Musik: Henrik Cornelius

♩=80

Det er ik - ke kun ge - ni - er, der kan
Me - lo - di - er kræ - ver to - ner, kos - ter
Der skal ryt - mer i mu - sik - ken, el - lers
Har du fun - det me - lo - di - en, så tag

la - ve me - lo - di - er Der er man - ge fler' end Mo - zart, der kan bru - ge hver en ton' - art
ik - ke man - ge kro - ner Fin - des ikk' på a - po - te - ket, men har navn fra al - fa - be - tet
hal - ter pul - sens tik - ken Det med brø - ker kan du glem - me, frugt og grønt gør ryt - mer nem - me
fat på har - mo - ni - en Der skal fle - re to - ner sam - men, for at ska - be fryd og gam - men

Du kan kom - po - ne - re selv, med to - ner, ryt - mer og lidt held Der - til tak - ter af en læng - de
Man sku' tro at det var lyv: man bru - ger kun de før - ste syv A, B, C, D, E, F, G og
Løg har en, og æb - ler to, så bland dem det gør ryt - men go' Ana nas tre og gule rødder fi - re,
Hvis den e - ne ik - ke dur, så find en mol, der ly - der sur El - lers kan du ta' en pau - se,

*lille pause i fjerde vers

til din no - de - mæng - de No - der det er ikk' for tos - ser, det' mu - sik - kens byg - ge - klod - ser Når du
til - føj kryds og b' - er Kryds for F gir en - den i - is, man sku' tro at det var fi - is Spil - les
Hvad er det du si - ger? Det er sta - vel - ser vi tæl - ler, de gir' ryt - mer - ne, der gæl - der Der er
så blir' al - le tav - se...schy* Hvem skal spil - le me - lo - di - en, så man kan for - stå ma - gi - en Nu er

ken - der te - o - ri - en, er det op til fan - ta - si - en Gi' os
to - nen med et stort trut, ly - der det jo som en prut!
kor - te, der er lan - ge, nog - le kom - mer man - ge gan - ge
du jo ble - vet me - ster, tag et sym - fo - ni - or - kes - ter
stry - ge - re med strøg Gi' os blæ - se - re med røg Gi' os
klap
stamp
trom - mer - ne med støj Æb - ler A - na - nas Gu - le - rød - der Løg Æb - ler A - na - nas Gu - le - rød - der Løg
Æb - ler A - na - nas Gu - le - rød - der Løg Glad mu - sik og grønt er sundt, spis no - der år - et
rundt! nu' der styr på har - mo - nik - ken det var nøg - len til mu - sik - ken